

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סח.

עין משפט נר מצוה

בג א מ"י פ"ה מהל' מביה להלך ט סמנ עשין פ"ז פ"ז מ"י ס"י רטו ס"ג:
ב בד מ"י שם הל' ט טו"ש"ש שם פ"ג ז:
בז ג מ"י שם פ"ז הלכה ט א סמנ ט טו"ש"ש שם פ"ד ז:
פ"ד ז:

רבינו גרשום

בימות הגמרים. שו"ן ורוד: דהוה שטחו בהו שומשמי. ולתאר שו"ן מישוין אותן היו מוליקין לבית הבד כדי לדרוש אותן: אי א"ל בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך (6) ואלין מצרנא דאי לא קנה. משים דאיכא למימר מצרים הרחיב לו והאי דקאמר אלין מצרנא אבית הבד קאמר ואהנהו תשמישין דאית בבית הבד. אבל הנהו חנווא לא קנה אמר' מצרים הרחיב לו. אבל אמר ליה אלין מצרנא ויהי הבד וכל תשמישיו קנה אפי' להנהו חנווא דהאי דקאמר אלין מצרנא אכולהו הבד וכל תשמישיו אכולהו מלתא קאמר וקנה הכל בכל שמוחיקין המצרים: פ"ם רבתי השלחין. מפרש בגמ': ש"מ. מוקחין בני מטלטלין אפי' היו בה בהמה ועבדים כולן מכורין ואיכא למשמע מינה דעבדא כמטלטלי דמי דאי כמקרקעי דמי וכו': אי הכי מאי אפי' דמשמע דלאו כמטלטלין דמי: אלא מאי אית לך למימר. דקחתי ליה גבי מטלטלין וקחתי אפי' משום דשאני מטלטלי גידיד כלומר שיש בו רוח חיים כמטלטלי דלא גידיד כטאר מטלטלי משום הכי אצטרף למינהו להו לגבי מטלטלי: אפילו תימא. נמי דמקרקעי דמי ואמאי לא קחתי להו גבי מקרקעי משום דשאני וכו': כנסו בר מחווייתא. זה ממונה המדינה שהוא מחוזה ויועד כמה בני אדם מורעין מס למלך ומכמה בתים ומכמה שדות וכמה שייכי לעיר: בני. אלו שדות סביב המדינה: למאן דאמר דבר מחווייתא מודבן. דלא שייך לעיר כל כך. כל שכן בני שדות בית הבעל דשייכי לעיר: דכתיב ושולח מים על פני חצות. כלומר כל שעה וכל עת צריך להשקות במים: בשלמא למאן דאמר דנסטר בר מחווייתא הוא היינו דאמר ת"ק דבג' ההיינו בית השלחין מודבני. משום דשייכי עביר אבל בר מחווייתא כו': תנא קמא. דר' שמעון דמתני': נמי הכי קאמר. מכר בית השלחין דהיינו באגי מאי איכא בין ר' שמעון לת"ק: מאי בית השלחין גיננוייתא. גיננוייתא היינו העיר וינהו אבל באגי לא מודבני לתנא קמא ולעילם כנסו באגי: בשלמא למאן דאמר דנסטר היינו באגי. היינו דקאמר

אלא מאי עבדא כמטלטלי דמי מאי אפילו. לאו משום דלא כמקרקעי דמי אחי שפיר דהא מ"מ מצדמה איכא לאקשויי מאי אפי' אלא לומר דלא מפלגינן בין מטלטלי דניידי למטלטלי דלא ניידי שפיר וה"ה דהוי מנאי למיפדך אי כמטלטלי דניידי אפי' גבי חצר יהו מכורין: **מי סברת מאי שלחין** ב"ר. ואם חלמך דכבולי גמרא הוה בית השלחין באגי שדות שמסקין אותן ומאי שנא הכא דמשנינן להו מכל בית השלחין שגממרא ויש לומר דפשיטא ליה לגמרא דלחן חילוק בין שדה בית השלחין ושדה בית הצעל לענין מכר ויש חילוק בין באגי לגינוייתא לך לא ניחא לפרש שלחין כמו צעלמא דהוה משמע דלמא למעוטי שדה בית הצעל:

שלחין פרדם וגו'. על שם האילן ששעה נדיס ושולח פירות כדכתיב ותעש נדיס ותשלח פירות וגו' (ויקרא פ: ז): **אמר תנא קמא באגי לא מודבני** ומחדר ר"ה רבן שמעון בן גמליאל בר מחווייתא מודבן. ואף על גב דשמעינן מק"ו דבאגי מודבני מ"מ כיון דתנא קמא אית ליה דלפילו באגי לא מודבני הוה ליה לרשב"ג לפרושי שפיר ולמימר דבאגי ובר מחווייתא מודבני הוה **דמי נידובן** אגב מתא ואלא מאי עבדא כמטלטלא דמי (6) מאי אפי' אלא מאי אית לך למימר שאני בין ממטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד אפילו תימא עבדא כמקרקעי דמי שאני בין מקרקעי דנייד למקרקעי דלא נייד: רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מוכר את הסנטר: מאי סנטר הכא תרגימו בר מחווייתא שמעון בן אבטולמוס אומר באגי מאן דאמר בר מחווייתא כל שכן באגי מ"ד באגי אבל בר מחווייתא לא מודבן תנן בית הברדים ובית השלחין סברוה מאי שלחין באגי דכתיב ושולח מים על פני חצות בשלמא למאן דאמר בר מחווייתא אמר תנא קמא באגי מודבני בר מחווייתא לא מודבן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' בר מחווייתא נמי מודבן אלא למ"ד באגי ת"ק נמי הכי קאמר מי סברת מאי שלחין באגי לא מאי שלחין גינוייתא שנאמר שלחין פרדם רמונים אבל באגי לא מודבני ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' באגי נמי מודבני איכא דאמרי סברוה מאי שלחין גינוייתא בשלמא למאן דאמר באגי אפי' גינוייתא מודבן באגי לא מודבני ואתא רשב"ג למימר אפילו באגי מודבני אלא

בין צימוס החמה. שהן מועטין וסד"ה ליצטלו גבי המרחץ: ולא **בית ניהום העלים** גרסינן בתוספתא (6). לא מכר לא את הבית ולא את העלים דכי היכי דעלים לאו תשמישין (7) וינהו גם הבית שעשוי לנרכו לא מיקרי תשמיש מרחץ כל כך: וכל תשמישיו. לטפויה אתא צריכות ואחרות של עלים דהוה תשמיש למרחץ פורתא וכדמפרש לקמן שכתב לו מנרים הצינאים והנס בתוך המנר: **הנושאף**. חנויות למכור צו פת ויין: **שטחו זה שומשמי**. ליבשן כדי לעשות מהן שמן צבית הבד זה כדמתן (שבת דף כד:); **צמטן שומשמיין** אכל עיקר תשמישין למכור פת ויין הוא: **העיר כולן מכורין**. ואפילו אחרות של עצים וה"ה לתנות זה: **איין כולן מכורין**. שהרי איין מיוחדין לבית הבד: הכי כתוב צפירוש רבינו חננאל וכן עיקר **אמר רב אשי חויין אי איין ציט** הציט **וכל תשמישיו** **ואלין מצרנא** והני צביל סנטר **מצרני קנה** לכו ואי לא לא קנה. וסוגיא דשמעמא (8) דלמנר הכי סלקא וקיימא לן כרב אשי דהוה צתרא. ושמעינן מינה צומן שא"ל בית המרחץ וכל מה שצמכו אני מוכר אע"פ שמנר לו מנרים הצינאים לא קנה צריכות של מים ולא בית כינוס עצים דקיימא לן מנרים הרחיב (9) אבל אם אי"ל מרחץ וכל תשמישיו ומנר לו מנריו והנס בתוך המנר הכי הן מכורין הואיל וחזו פורתא לתשמיש בית הבד והע"ג דלמנר לעיל צריש פירקין [פ"א]: מנרים הרחיבו לו הכל לא אמרין הכי דכיון דחזו לאך בית קלת לתשמיש בית הבד והוא בתוך המנר ודאי מכרו לו ולכן מיחס את המנר חוזה לו. לכן אחר כתוב בספרים אי אמר לי בית הבד וכל תשמישיו ואלין מצרנא לא קני דהשתא לא קאי ואלין מצרנא אשתמישין אלא אבית הבד קאי הלכך לגבי תשמישין נאמר מנרים הרחיב לו אבל אי אמר איין מצרני בית הבד וכל תשמישיו קני דהשתא אחרוייהו קאי וכמאן דאמר

(א) גבי הר"ק ורש"י בית (הבד). (ב) לקמן ק"א. (ג) לקמן ע"ה. (ד) לקמן דף ק"ב. (ה) ר' יצחק טע. (ו) גיטין ל"ג. (ז) ג"ר. (ח) ש"ך ל"ה. (ט) ג"ר. (י) ג"ר. (יא) ג"ר. (יב) ג"ר. (יג) ג"ר.

תורה אור השלם

- 1 הנתן קטר על פני ארץ ושולח מים על פני החצות: איוב ה'
- 2 שפיר פרדס רמונים עם פרי מגדים בפרים עם גרדים: שיר השירים ד' ג'

הגהות הב"ח

(א) גבי צימוס החמה ובין בימות הגמרים ולא את בית הנושאף: (ב) שם הכי נכתב וכו' ומוטא מוטא: (ג) שם כמטלטלא דמי אי הכי מאי אפילו: (ד) רשב"ג ד"ה ולא בית כינוס וכו' לאו תשמישין המיוחדין למרחץ ניטו: (ה) ד"ה הכי כתב וכו' ומוטא מוטא: (ו) רשב"ג ד"ה ולא בית כינוס וכו' לאו תשמישין המיוחדין למרחץ ניטו: (ז) ד"ה הכי כתב וכו' ומוטא מוטא: (ח) רשב"ג ד"ה ולא בית כינוס וכו' לאו תשמישין המיוחדין למרחץ ניטו: (ט) ד"ה הכי כתב וכו' ומוטא מוטא: (י) ד"ה הכי כתב וכו' ומוטא מוטא: (יא) ד"ה הכי כתב וכו' ומוטא מוטא: (יב) ד"ה הכי כתב וכו' ומוטא מוטא: (יג) ד"ה הכי כתב וכו' ומוטא מוטא:

מוסף רש"י

בר מחווייתא. זקן הממונה להיות בקי במתלה נכזו שדה כל אדם ואדם (ג' ע"ה) שיעור מלרי השדות וגבוליה עד כאן על פלוני מכאן וחלף של פלוני (טנדרין צ"ה ע"ה).

(א) גבי רבינו שאן הוא בני הלשון אפי' שפיר דכתיב וישלח מים על פני חצות כלומר כל שעה וכל עת צריך להשקות במים: בשלמא למאן דאמר דנסטר בר מחווייתא הוא היינו דאמר ת"ק דבג' ההיינו בית השלחין מודבני. משום דשייכי עביר אבל בר מחווייתא כו': תנא קמא. דר' שמעון דמתני': נמי הכי קאמר. מכר בית השלחין דהיינו באגי מאי איכא בין ר' שמעון לת"ק: מאי בית השלחין גיננוייתא. גיננוייתא היינו העיר וינהו אבל באגי לא מודבני לתנא קמא ולעילם כנסו באגי: בשלמא למאן דאמר דנסטר היינו באגי. היינו דקאמר

דמי נידובן אגב מתא ואלא מאי עבדא כמטלטלא דמי (6) מאי אפי' אלא מאי אית לך למימר שאני בין ממטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד אפילו תימא עבדא כמקרקעי דמי שאני בין מקרקעי דנייד למקרקעי דלא נייד: רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מוכר את הסנטר: מאי סנטר הכא תרגימו בר מחווייתא שמעון בן אבטולמוס אומר באגי מאן דאמר בר מחווייתא כל שכן באגי מ"ד באגי אבל בר מחווייתא לא מודבן תנן בית הברדים ובית השלחין סברוה מאי שלחין באגי דכתיב ושולח מים על פני חצות בשלמא למאן דאמר בר מחווייתא אמר תנא קמא באגי מודבני בר מחווייתא לא מודבן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' בר מחווייתא נמי מודבן אלא למ"ד באגי ת"ק נמי הכי קאמר מי סברת מאי שלחין באגי לא מאי שלחין גינוייתא שנאמר שלחין פרדם רמונים אבל באגי לא מודבני ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' באגי נמי מודבני איכא דאמרי סברוה מאי שלחין גינוייתא בשלמא למאן דאמר באגי אפי' גינוייתא מודבן באגי לא מודבני ואתא רשב"ג למימר אפילו באגי מודבני אלא **דמי נידובן** אגב מתא ואלא מאי עבדא כמטלטלא דמי (6) מאי אפי' אלא מאי אית לך למימר שאני בין ממטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד אפילו תימא עבדא כמקרקעי דמי שאני בין מקרקעי דנייד למקרקעי דלא נייד: רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מוכר את הסנטר: מאי סנטר הכא תרגימו בר מחווייתא שמעון בן אבטולמוס אומר באגי מאן דאמר בר מחווייתא כל שכן באגי מ"ד באגי אבל בר מחווייתא לא מודבן תנן בית הברדים ובית השלחין סברוה מאי שלחין באגי דכתיב ושולח מים על פני חצות בשלמא למאן דאמר בר מחווייתא אמר תנא קמא באגי מודבני בר מחווייתא לא מודבן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' בר מחווייתא נמי מודבן אלא למ"ד באגי ת"ק נמי הכי קאמר מי סברת מאי שלחין באגי לא מאי שלחין גינוייתא שנאמר שלחין פרדם רמונים אבל באגי לא מודבני ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' באגי נמי מודבני איכא דאמרי סברוה מאי שלחין גינוייתא בשלמא למאן דאמר באגי אפי' גינוייתא מודבן באגי לא מודבני ואתא רשב"ג למימר אפילו באגי מודבני אלא

(א) גבי רבינו שאן הוא בני הלשון אפי' שפיר דכתיב וישלח מים על פני חצות כלומר כל שעה וכל עת צריך להשקות במים: בשלמא למאן דאמר דנסטר בר מחווייתא הוא היינו דאמר ת"ק דבג' ההיינו בית השלחין מודבני. משום דשייכי עביר אבל בר מחווייתא כו': תנא קמא. דר' שמעון דמתני': נמי הכי קאמר. מכר בית השלחין דהיינו באגי מאי איכא בין ר' שמעון לת"ק: מאי בית השלחין גיננוייתא. גיננוייתא היינו העיר וינהו אבל באגי לא מודבני לתנא קמא ולעילם כנסו באגי: בשלמא למאן דאמר דנסטר היינו באגי. היינו דקאמר